

ΟΥΙΛΛΙΑΜ ΦΩΚΝΕΡ

ΚΟΚΚΙΝΑ ΦΥΛΛΑ

Μετάφραση, επίμετρο
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΛΑΒΟΣ

Περιεχόμενα

ΟΥΙΛΛΙΑΜ ΦΩΚΝΕΡ

ΚΟΚΚΙΝΑ ΦΥΛΛΑ

9

Σημειώσεις τοῦ μεταφραστῆ

76

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΛΑΒΟΣ

“Ὅπως τῶν φύλλων ἡ γενιά

83

Χρονολόγιο

115

Εἰκόνες

129

II

Τὸ σπίτι, περιστοιχισμένο ἀπὸ βελανιδιές, ἔστεκε σὲ ἕναν λοφίσκο. Ἡ πρόσοψη, ὕψους ὅσο ἕνα ἰσόγειο κτίσμα, ἦταν τὸ κατάστρωμα ἑνὸς προσαραγμένου ἀτμόπλοιου, μὲ τὸ σαλόνι, τὶς καμπίνες καὶ τὴ γέφυρά του, ποῦ ὁ Ντούμ, ὁ πατέρας τοῦ Ἰσσετιμπέχα, εἶχε βάλει τοὺς σκλάβους του νὰ ξηλώσουν καὶ νὰ ρυμουλκήσουν διὰ ξηρᾶς, κυλώντας το πάνω σὲ κορμούς κυπαρισσιῶν ἐπὶ εἴκοσι χιλιόμετρα μέχρι τὸ σπίτι του. Τοὺς πῆρε πέντε μῆνες. Τὸ σπίτι του ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν ὅλο κι ὅλο ἕνας τοῖχος ἀπὸ τοῦβλα. Ἔστησε τὸ ἀτμόπλοιο παράλληλα στὸν τοῖχο· ἐκεῖ πιά ὁ ραγισμένος καὶ ξεφτισμένος χρυσωπὸς διάκοσμος τῶν ροκοκὸ κορνιζωμάτων, ἀπομεινάρι περασμένου μεγαλείου, στεφάνωνε μὲ περίτεχνα σχέδια τὶς χρυσαφιές ἐπιγραφές πάνω ἀπὸ τὶς περσιδωτὲς πόρτες τῶν θαλάμων.

Σύμφωνα μὲ τὴν καταγωγὴ του, ὁ Ντούμ

δὲν ἦταν παρὰ ἓνας κατώτερος ἀρχηγός, ἓνας ἀπλὸς μίνγκο,¹ ἓνα ἀπὸ τὰ τρία ἀδέρφια ἀπὸ τῆ μητρικῆ γραμμῆ τῆς οἰκογένειας. Ἐκανε ἓνα μακρινὸ ταξίδι μὲ μιὰ κωπήλατη φορητή-γίδα ἀπὸ τὸ βόρειο Μισσισίππι στὴ Νέα Ὀρλεάνη — ἦταν νεαρός τότε καὶ ἡ Νέα Ὀρλεάνη ἦταν εὐρωπαϊκὴ πόλη—,² ὅπου γνώρισε τὸν ἱππότη Σαίρ Μπλόντ ντέ Βιτρώ, ἓναν ἄντρα ποὺ ἡ κοινωνικὴ του θέση ἦταν, προδήλως, ἐξίσου ὑποπτη μὲ τὴ δική του. Στὴ Νέα Ὀρλεάνη, ἀνάμεσα στοὺς τζογαδόρους καὶ τοὺς μαχαιροβγάλτες τοῦ λιμανιοῦ, ὁ Ντούμ, ὑπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ πάτρωνά του, παρουσιάστηκε ὡς ὁ φύλαρχος, ὁ Ἄντρας, ὁ κληρονομικὸς ἰδιοκτῆτης τῆς γῆς ποὺ ἀνῆκε στὴν πατρικὴ γραμμῆ τῆς οἰκογένειας. Ὁ ἱππότης ντέ Βιτρώ τὸν ἀποκαλοῦσε «du homme»³ κι ἔτσι προέκυψε τὸ «Ντούμ».

Κυκλοφοροῦσαν παντοῦ μαζί — ὁ Ἰνδιάνος, ὁ κοντόχοντρος νέος μὲ τὴ θρασεία, γριφώδη καὶ τραχιὰ ὄψη, καὶ ὁ Παριζιάνος, ὁ κοσμοπολίτης, ὁ φίλος, καθὼς ἔλεγαν, τοῦ Καροντε-

λὲ⁴ κι ὁ ἔμπιστος τοῦ στρατηγοῦ Οὐίλκινσον.⁵
 Ἔπειτα ἐξαφανίστηκαν καὶ οἱ δύο μεμιᾶς, χά-
 θηκαν ἀπὸ τὰ ὑποπτα στέκια τους. Ἐοπίσω τους
 ἔμεινε ὁ θρύλος τῶν ποσῶν ποὺ λεγόταν πῶς
 κέρδισε ὁ Ντοῦμ καὶ μιὰ ἱστορία γιὰ μιὰ κο-
 πέλα, κόρη εὐπορης οἰκογένειας τῶν Δυτικῶν
 Ἰνδιῶν, τῆς ὁποίας ὁ γιός — ὁ ἀδερφός τῆς νεα-
 ρῆς— γύρευε μὲ τὸ πιστόλι τὸν Ντοῦμ στὰ πα-
 λιά του λημέρια καιρὸ ἀφότου ἐξαφανίστηκε.

Ἦστερα ἀπὸ ἕξι μῆνες ἐξαφανίστηκε καὶ
 ἡ κοπέλα· πῆρε τὸ ποστάλι τῆς γραμμῆς τοῦ
 Σαϊντ Λούις, ποὺ ἔδесе ἓνα βράδυ σὲ μιὰ ξύλι-
 νη προβλήτα στὴν πλευρὰ τοῦ βόρειου Μισ-
 σισίππι, κι ἐκεῖ ἀποβιβάστηκε μαζὶ μὲ μιὰ
 νέγρα ὑπηρέτρια. Τὴν παρέλαβαν τέσσερις Ἰν-
 διάνοι μ' ἓνα ἄλογο κι ἓνα κάρου καὶ ταξίδεψαν
 ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες, ἀργά, μιὰς καὶ ἡ ἐγκυμοσύνη
 τῆς ἦταν ἤδη προχωρημένη, ὥσπου ἔφτασαν
 στὴ φυτεία, ὅπου ἡ κοπέλα διαπίστωσε ὅτι ὁ
 Ντοῦμ ἦταν πλέον φύλαρχος. Δὲν τῆς ἐξήγη-
 σε ποτὲ πῶς τὰ κατάφερε, τῆς εἶπε μόνον ὅτι ὁ
 θεὸς του καὶ ὁ ξάδερφός του πέθαναν ξαφνικά.⁶

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἡ κατοικία του δὲν ἦταν παρὰ ἓνας τοῖχος χτισμένος ἀπὸ ράθυμους σκλάβους, πάνω στὸν ὁποῖο εἶχαν στηρίξει ἓνα ἀχυρόσκεπο ὑπόστεγο χωρισμένο σὲ δωμάτια καὶ σπαρμένο μὲ κόκαλα καὶ σκουπίδια, ὑψωμένο καταμεσῆς ἑνὸς ἐξαισίου δάσους σαράντα χιλιάδων στρεμμάτων, ὅλο λιβάδια καὶ ξέφωτα, ὅπου τὰ ἐλάφια ἔβοσκαν σὰν οἰκόσιτες ἀγελάδες. Ὁ Ντούμ παντρεύτηκε τὴν κοπέλα λίγο προτοῦ γεννηθεῖ ὁ Ἰσσετιμπέχα· τὸν γάμο τὸν τέλεσε ἓνας πλανόδιος ἱερέας καὶ συνάμα δουλέμπορος, ὁ ὁποῖος ἔφτασε καβάλα σ' ἓνα μουλάρι πὸν στὴ σέλα του εἶχε δεμένες μιὰ βαμβακερὴ ὀμπρέλα καὶ μιὰ δεκάλιτρη νταμιτζάνα οὐίσκι. Κατόπιν ὁ Ντούμ ἄρχισε νὰ ἀποκτᾷ κι ἄλλους σκλάβους καὶ νὰ καλλιεργεῖ ἓνα μέρος τῆς γῆς του, κατὰ τὸ πρότυπο τῶν λευκῶν. Ὅμως δὲν εἶχε ποτὲ ἀρκετὲς ἐργασίες νὰ τοὺς ἀναθέσει. Ἀπολύτως ἄπραγοι, οἱ περισσότεροι ζοῦσαν ζωὲς μεταφερμένες αὐτούσια ἀπὸ τὶς ἀφρικανικὲς ζοῦγκλες, μὲ τὴν ἐξαίρεση εἰδικῶν περιστάσεων, ὅταν ὁ Ντούμ, θέλοντας

νά διασκεδάσει τούς προσκεκλημένους του, ἔλυνε ξοπίσω τους τὰ σκυλιά.

Ὅταν πέθανε ὁ Ντούμ, ὁ γιός του ὁ Ἴσσετιμπέχα ἦταν δεκαεννιά χρονῶν. Ἀναγορεύτηκε ἰδιοκτῆτης τῆς γῆς καὶ τῆς πενταπλασιασμένης ἀγέλης τῶν μαύρων, πού ὅμως δὲν εἶχε ἀπολύτως τίποτα νὰ τοὺς κάνει. Μολονότι διατηροῦσε τὸν τίτλο τοῦ Ἄντρα, τῆ φυλῆ διοικοῦσε μιὰ ὀλόκληρη ἱεραρχία ξαδέρφων καὶ θείων, οἱ ὁποῖοι συνῆλθαν τελικὰ σὲ σύσκεψη προκειμένου νὰ ἐξετάσουν τὸ ζήτημα τῶν νέγων, καθισμένοι στὶς φτέρνες τους περίσκηπτοι κάτω ἀπὸ τὶς χρυσαφιές ἐπιγραφές πού στεφάνωναν τὶς πόρτες τοῦ πλοίου.

«Ἀδύνατο νὰ τοὺς φᾶμε», εἶπε ἓνας.

«Γιατί ὄχι;»

«Εἶναι πολλοί».

«Σωστά», εἶπε ἓνας ἄλλος. «Ἀπαξ κι ἀρχίσουμε, πρέπει νὰ τοὺς φᾶμε ὅλους. Τόσο κρέας βλάπτει».

«Ἴσως τὸ κρέας τους νὰ ἴναι σὰν τὸ ἐλαφίσιο. Τότε δὲ θὰ μᾶς πειράξει».

«Νὰ σκοτώσουμε μερικούς και νὰ μὴν τοὺς φᾶμε», εἶπε ὁ Ἰσσετιμπέχα.

Τὸν περιεργάστηκαν γιὰ λίγο. «Γιὰ ποιὸ λόγο»; ρώτησε κάποιος.

«Ὅντως», εἶπε ἓνας ἄλλος. «Δὲ γίνεται. Δὲ συμφέρει. Θυμηθεῖτε σὲ τί σκοτοῦρες μᾶς ἔβαλαν, νὰ πρέπει νὰ τοὺς βρῖσκουμε δουλειές. Λέω νὰ κάνουμε ὅ,τι κι οἱ λευκοί».

«Δηλαδή;» ρώτησε ὁ Ἰσσετιμπέχα.

«Νὰ ἐκθρέψουμε κι ἄλλους νέγρους, κόβοντας κι ἄλλα δέντρα ὥστε νὰ φυτέψουμε καλαμπόκι γιὰ νὰ τοὺς ταΐζουμε. Ὑστερα νὰ τοὺς πουλήσουμε. Δηλαδή θὰ κόψουμε δέντρα, θὰ φυτέψουμε τροφή, θὰ ἐκθρέψουμε νέγρους και θὰ τοὺς πουλήσουμε στοὺς λευκοὺς γιὰ λεφτά».

«Καὶ τὰ λεφτὰ τί θὰ τὰ κάνουμε;» ρώτησε ἓνας τρίτος.

Τὸ σκέφτηκαν λιγάκι.

«Θὰ δοῦμε», ἀπάντησε ὁ πρῶτος. Ἐμειναν καθισμένοι στὶς φτέρνες, συλλογισμένοι και σοβαροί.

«Πολλή δουλειά», είπε ο τρίτος.

«Νά τήν κάνουν οί νέγροι», είπε ο πρώτος.

«Μάλιστα. Νά τήν κάνουν οί νέγροι. Άσχημο πράγμα νά μοχθεῖς. Ίδρώνεις. Άνοίγουν οί πόροι».

«Καί μετά μπαίνει ο νυχτερινός άέρας».

«Μάλιστα. Νά τήν κάνουν οί νέγροι. Άφοῦ, καταπαῶς φαίνεται, τοὺς άρέσει νά μοχθοῦν».

Έτσι, διέταξαν τοὺς νέγρους νά ξεχερσώσουν τή γῆ καί νά σπείρουν σιτηρά. Ὡς τότε οί σκλάβοι ζοῦσαν σ' ἓνα τεράστιο μαντρί μὲ μιὰ ριχτή στέγη στή μιὰ του γωνιά, σάν χοιροστάσιο. Ὁμως πλέον οί Ίνδιάνοι άρχισαν νά χτίζουν κοιτῶνες καί καλύβες καί νά βάζουν τοὺς νεαροὺς νέγρους ἀνά ζεύγη γιὰ νά ζευγαρώσουν· ὕστερα ἀπὸ πέντε χρόνια, ὁ Ίσσετιμπέχα πούλησε σαράντα κεφάλια σ' ἓναν δουλέμπορο ἀπὸ τὸ Μέμφις καί μὲ τὰ χρήματα πού κέρδισε ταξίδεψε στὸ ἔξωτερικό — τὸ ταξίδι τὸ ὀργάνωσε ὁ άδερφὸς τῆς μητέρας του ἀπὸ τῆ Νέα Ὁρλεάνη. Ἐκείνη τὴν ἔποχὴ ὁ ἱππότης Σαίρ Μπλόντ ντὲ Βιτρὸ ἦταν ἓνας ἡλι-

κιωμένος πού ζοῦσε στὸ Παρίσι, φοροῦσε περουκίни καὶ κορσέ καὶ περιέφερε ἓνα ταλαίπωρο, φαφούτικο καὶ ρυτιδωμένο πρόσωπο, πετρωμένο σὲ μιὰ ἔκφραση σαρδόνια καὶ βαθιὰ τραγική. Δανείστηκε τριακόσια δολάρια ἀπὸ τὸν Ἰσσετιμπέχα καὶ ὡς ἀντάλλαγμα τὸν μύησε σὲ ὀρισμένους κύκλους. Τὸν ἐπόμενο χρόνο ὁ Ἰσσετιμπέχα ἐπέστρεψε στὴ φυτεία μὲ ἓνα χρυσαφὶ κρεβάτι, δυὸ σκαλιστὰ κηροπήγια μὲ καθρέφτη, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ὁποίων ἔλεγαν πῶς χτενιζόταν ἡ Πομπαντούρ,⁷ ἐνῶ ὁ Λουδοβίκος χαμογελοῦσε αὐτάρεσκα στὸ εἶδωλό του πάνω ἀπ' τὸν πουδραρισμένο της ὤμο, κι ἓνα ζευγάρι παντόφλες μὲ κόκκινο τακούνι. Τοῦ ἔρχονταν στενές, μιὰς καί, μέχρι πού πῆγε στὴ Νέα Ὀρλεάνη γιὰ νὰ φύγει στὸ ἐξωτερικό, δὲν εἶχε φορέσει ποτέ του ὑποδήματα.

Ἐφερε τὶς παντόφλες στὸ σπίτι τυλιγμένες σὲ μεταξόχαρτο καὶ τὶς φύλαγε στὴν ἐλεύθερη ἀπὸ τὶς δυὸ πλαϊνές τσάντες μιᾶς σέλας, γεμισμένες μὲ ροκανίδι ἀπὸ κέδρο. Τὶς ἔβγαζε μονάχα περιστασιακά, γιὰ νὰ παίξει μαζί

τους ὁ γιός του, ὁ Μοκετοῦμπε. Τριῶν χρονῶν, ὁ Μοκετοῦμπε εἶχε ἓνα φαρδύ, πλακουτσωτό, μογγολικὸ πρόσωπο, ποὺ ἔμοιαζε μονίμως βυθισμένο σὲ ἀπόλυτο καὶ ἀβυθομέτρητο λήθαργο, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ξυπνοῦσε μόλις ἀντίκριζε τὶς παντόφλες.

[...]